РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на земеделието и храните

З А П О В Е Д

12.9.2024 г.

X РД09-965/12.09.2024

Signed by: Kamelia Manoleva

Защитена информация на основание чл. 4, т. 1 от Регламент(ЕО)2016/679

На основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията, във връзка с чл. 3, ал. 2, т. 2, б. а от Устройствения правилник на Министерството на земеделието и храните (МЗХ), чл. 30, ал. 2, т. 2 и ал. 4, т. 2 и чл. 33, ал. 4, т. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители и чл. 15, ал. 3 от Наредба №105 от 22 август 2006 г. за условията и реда за създаване, поддържане, достъп и ползване на Интегрираната система за администриране и контрол (Наредба №105 от 22 август 2006 г.)

Н А Р Е Ж Д А М:

1. Директорите на Областни дирекции „Земеделие" (ОДЗ) да организират извършването на специализирани теренни проверки на физически блокове (ФБл), попадащи на територията на тяхната дирекция, по изготвени от дирекция „Идентификация на земеделските парцели" (ИЗП) списъци, съгласно приложена към заповедта методика (Приложение 1).
2. Определените със заповеди на директорите на ОДЗ във връзка с писмо с изх. №9166-36 от 05.07.2024 г. на МЗХ служители, са отговорни за извършване на теренните проверки в дадената област. Всеки служител извършва проверките по максимално ефективен маршрут.
3. Срокът за физическото приключване на проверките и отразяване (предоставяне) на резултатите по съответния ред е 11 октомври 2024 г.
4. Директорите на ОДЗ, на територията на които ще се извършват теренните проверки по т. 1, осигуряват на всеки отговорен за провеждането им служител високо проходим автомобил, изправно GNSS устройство - Qpad X5 или Qmini A10, а при необходимост, подходящо облекло и шофьор. Служителите на общински служби по земеделие (ОСЗ), на територията на която се намират ФБл, обект на теренна проверка, осигуряват на проверяващите всякаква друга подкрепа, вкл. помощ при ориентация на терена, избор на най-подходящ маршрут, а при нужда придружават проверяващия и участват в извършването на самата теренна проверка.
5. След получаване на списъците и зареждане в модул теренни проверки на Системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП) на необходимите данни

относно подлежащите на проверка ФБл, всяка ОДЗ изготвя индикативен график за провеждането, с конкретни ФБл за ден, както и анализ относно реализацията на проверките с оглед броя заложени блокове за проверка за дадената област и срока за приключване на проверките по т. 3. До два работни дни след получаване на списъците и необходимите данни, всяка ОДЗ трябва да информира дирекция ИЗП, по електронен път (gpramatarov@mzh.government.bg, yuzunov@mzh.government.bg и okaleev@mzh.government.bg) за изготвените графици и анализи, както и за евентуално установена необходимост от предоставяне на допълнителен ресурс с цел приключване на проверките в срок, вкл. автомобили, GNSS устройства - Qpad X5 или Qmini A10 и/или обучен за работа с тях персонал от други ОДЗ.

6. Всяка ОДЗ да информира кметовете на съответните населени места или друго длъжностно лице от местната администрация за стартиране на теренните проверки и тяхната цел, както и земеделските стопани в даденото землище, заявили площи за подпомагане във ФБл, попадащи в графика за проверка. Списъците с ФБл, определени за проверка, индикативните графици по т. 5, както и всяка друга информация от значение за провеждането на теренните проверки, да бъдат публикувани на интернет страницата на съответната ОДЗ, както и на информационните табла в ОДЗ и всички ОСЗ в областта.

7. Одобрявам Указания за извършване на специализирани теренни проверки на ФБл за 2024 г., неразделна част от настоящата заповед (Приложение 2). Проверките по заповедта се извършват съгласно одобрените указания.

8. Всеки проверяващ, след приключването на теренните проверки на избраните ФБл, по групи, въвежда данните в модул теренни проверки на СИЗП, попълва констатациите от извършените проверки, след което ги предава чрез СИЗП за съгласуване в ОДЗ.

9. Данните от теренни проверки, въведени в СИЗП се проверяват от администриращите теренните проверки служители, като след съгласуването им се предават, чрез СИЗП, в дирекция ИЗП за отразяване в Системата. След отразяване в СИЗП на данните от проверките на ФБл се създават протоколи, придружени с работни карти, които се подписват, съгласуват и утвърждават електронно, съответно от извършилия проверките експерт, лицето администриращо процеса по извършване на теренни проверки в дадената област и директора на ОДЗ или негов заместник.

10. При констатирано от страна на дирекция ИЗП несъответствие и/или нелогичност на данните за конкретна проверка, извършилият проверката служител оказва съдействие за тяхното тълкуване/разясняване. При установяване на грешка в процеса по извършване на теренната проверка, събиране и въвеждане на данните или попълване на констатациите, се извършват съответните корекции, а при нужда и повторна теренна проверка, след което процедурата по реда на т. 8 и т. 9 се осъществява повторно.

11. Възлагам на служителите на дирекция ИЗП, при установена необходимост, да:

a. предлагат и/или извършват контролни проверки на вече проверени и протоколирани ФБл, на база отделна заповед на министъра на земеделието и храните;
b. определят допълнителни блокове за теренна проверка или допълнителни точки за заснемане от място, в и извън определените за проверка блокове, вкл. при непълно заснемане на предвидените за това зони от страната, наличие на елементи (облаци) затрудняващи дешифрацията на налична цифрова ортофото карта, за целите на определянето на елементи по чл. 8, ал. 1, т. 2, б. е) от Наредба №105 от 22 август 2006 г., както и в случай на получаване на допълнителни данни от значение за извършването на теренни проверки;
c. премахват от извадката все още непроверени физически блокове, в случаи на наличие на ортофото карта, подлежаща на дешифрация, извън предвидените за заснемане зони от страната, вкл. получена от заснемане с безпилотни летателни средства (дронове) или при отпаднала необходимост – оттеглени от заявление за подпомагане или определени за проверка на място от ДФЗ-РА площи.

12. Разходите за цялостното извършване на теренните проверки за актуализация на СИЗП, за които се отнася настоящата заповед, са за сметка на издръжката на съответната ОДЗ.

13. Дейностите по настоящата заповед следва да бъдат извършвани с най-висок приоритет спрямо всички други планирани за периода дейности и проверки.

Контрола по изпълнение на заповедта възлагам на г-н Георги Праматаров – директор на дирекция ИЗП.

Настоящата заповед да се сведе до знанието на съответните длъжностни лица за сведение и изпълнение.

12.9.2024 г.

X

д-р ГЕОРГИ ТАХОВ
МИНИСТЪР
Signed by: Georgi Tahov

Заличена информация
на основание чл. 4, т. 1
от Регламент(ЕС)2016/679

„ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ“

Приложение 1 към

Заповед №

12.9.2024 г.

X РД09-965/12.09.2024

Signed by: Kamelia Manoleva
Заличена информация на основание чл. 4, т. 1 от Регламент(ЕО)2016/679

Методика за избор на референтни парцели (физически блокове) за теренна проверка, във връзка с актуализация на данните в Системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП) за 2024 г.

ОБЩИ КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР

С оглед избора на физически блокове (ФБл) за теренни проверки за всички видове извадки се прилагат следните предварителни критерии за подбор:

- Използват се земеделските парцели, предоставени от ДФ „Земеделие" – Разплащателна агенция (ДФЗ-РА) като цифрови географски данни в *shp – формат, декларирани в заявления за подпомагане за 2024 г., както и най-актуалните към момента на изготвяне на извадките цифрови данни от СИЗП;
- От извадките се изключват всички ФБл, попадащи изцяло в планираните зони за самолетно и сателитно заснемане през 2024 г.;
- От така получените данни се филтрират и изключват от подлежащите на проверка площи, парцелите, които са избрани за проверка на място от ДФЗ-РА за 2024 г. (при наличие);
- С цел оптимизиране на дейностите по извършване на теренни проверки, от извадката се премахват и всички земеделски парцели, декларирани от земеделските стопани, но незаявени за подпомагане за 2024 г. по площни интервенции и мерки , както и парцели, заявени под минималната площ от 0,1 ха, парцели в определени като невалидни заявления и оттеглени след заявяването им парцели, ако е налична информация за такива към момента на изготвяне на извадката;

След така извършената селекция, за целите на актуализацията на СИЗП през 2024 г., подлежащите на теренна проверка от страна на ОДЗ/ОСЗ ФБл са определят по следните критерии и са разпределени в следните категории:

I. СТАНДАРТЕН ИЗБОР/ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ПРОВЕРКИ

1. Физически блокове, в които през 2024 г. са заявени площи (частично или изцяло) извън земеделски по предназначение (начин на трайно ползване) физически блокове.

За целите на извадката се използват всички земеделски парцели, след извършената селекция, за които, при извършване на географски пресичане, се установят излизания от земеделските по предназначение (начин на трайно ползване) физически блокове.

Получените цифрови географски данни, съдържащи определен брой земеделски парцели, с множество на брой излизания/парчета, всяко от които е отделен обект със собствена площ на излизане в рамките на всеки ФБл, се филтрират като се премахват онези части/парчета, които са с площ на излизане от ФБл под 0.05 ха или със средно претеглена ширина под 10 метра. Части/парчета от парцели със заявена площ под 0,15 ха се премахват, когато са с площ под 100 кв. м или със средно претеглена ширина под 1 метър. Независимо от средно претеглената им ширина не се премахват части/парчета, които са с площ над 1 ха;

2. Физически блокове, в които през 2024 г. са заявени площи като ливади за косене (код 315000), пресичащи/излизащи извън границите на площите по чл. 8, ал. 1, т. 2, б. з) от Наредба №105 от 22 август 2006 г. (постоянно затревени площи за косене)

За целите на извадката се използват всички земеделски парцели, след извършената селекция, декларирани с код на култура 315000, за които, при извършване на географски пресичане, се установят излизания от площите по чл. 8, ал. 1, т. 2, б. з) от Наредба №105 от 22 август 2006 г.

Прилагат се същите критерии за филтриране/премахване на части/парчета, съгласно т. 1;

3. Физически блокове с НТП различен от ПМЛ, в които през 2024 г. са заявени площи за подпомагане по Натура 2000 или по направление "Възстановяване и поддържане на постоянно затревени площи с ВПС" от ПРСР 2014-2020 с култура от типа на постоянно затревените площи и същевременно не са заявени по интервенции ОПДУ и плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения (НР).

Прилага се филтъра за изключване от извадката на площи съгласно т. 1;.

4. Физически блокове, в които през 2024 г. са заявени площи с код на култура оранжерийни плодове или зеленчуци по интервенция „Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство", пресичащи/излизащи извън границите на физически блокове с начин на трайно ползване Оранжерийни площи (ОП)

От извадката се изключват всички части от парцели, които попадат в даден ФБл с площ под 100 кв. м или със средно претеглена ширина под 1 метър;

5. Физически блокове, в които в подадените през 2024 г. заявления за подпомагане са включени ландшафтни елементи по чл. 8, ал. 1, т. 2, б. е) от Наредба №105 от 22 август 2006 г. по Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура (ЕКО БРЕИ), каквито не фигурират в СИЗП.

II. РИСК АНАЛИЗ

1. За теренна проверка чрез методите на анализа на риска се избират допълнителни физически блокове, които не са част от избраните съгласно горните критерии на стандартния избор и покриващи следните допълнителни рискови критерии (в зависимост от броя ФБл получени по даден критерий и общия брой ФБл за проверка от всички групи, се проверяват всички или част от ФБл от всеки критерий, на извадков/случаен принцип):

- **ПЗП** - Във ФБл е деклариран поне един парцел с култура 315000 със заявена площ над 4,5 ха, който е изцяло в границите на площите по чл. 8, ал. 1, т. 2, б. з) от Наредба №105 от 22 август 2006 г.;
- **Обвързано с производството подпомагане** - Във ФБл е деклариран поне един парцел по някоя от интервенциите за обвързано подпомагане за плодове, зеленчуци и оранжерийно производство с площ над 1,5 ха;
- **Противоречие между НТП на ФБл и заявена култура** –земеделски ФБл, при които е установено разминаване между НТП на ФБл и декларирана култура на парцел/и в него (например: заявена култура пшеница във ФБл с НТП трайни насаждения). За разминаване не се приема култура, заявена във ФБл с НТП от вида на дворните места, както и смесено земеползване.
- **Пресичане на граница –** земеделски ФБл, в който попадат части (над 950 кв. м и над 10 м средно претеглена ширина) от деклариран парцел, който попада и в друг, съседен земеделски ФБл;
- **СЗП -** Физически блокове с НТП смесено земеползване, в които има заявени парцели с обща площ над 10 ха;
- **Физически блокове,** в които има заявени площи/парцели по площни интервенции и схеми, различни от ОПДУ и плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения (НР);
- **Структури** – Физически блокове със земеделски НТП, без оранжерии, със заявени площи в тях, в които са установени постоянни структури според Системата за мониторинг на площ (при наличие на данни);
- **ЕКОИ елементи -** Физически блокове, в които в подадените през 2024 г. заявления за подпомагане са включени ландшафтни елементи, които изцяло или частично съответстват на фигуриращите в СИЗП елементи.

Заб. Даден ФБл може да бъде избран по повече от един критерий. В такива случаи ФБл се подава за проверка само един път, като в данните за извършване на проверката се отбелязват всички критерии, по които той е избран за проверка.

Задължително се проверяват физическите блокове, попадащи в две или повече от изброените по-горе извадки. Ако е наличен критерий, по който няма избран нито един ФБл за проверка, за него се извършва самостоятелна извадка на подходящ брой ФБ, не по-малко от 1% от блоковете в критерия.

Приложение 2 към

Заповед №

12.9.2024 г.

X РД09-965/12.09.2024

Signed by: Kamelia Залична информация на основание чл. 4, т. 1 от Регламент(ЕО)2016/679 Manoleva

УКАЗАНИЯ

ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ТЕРЕННИ ПРОВЕРКИ

НА ФИЗИЧЕСКИ БЛОКОВЕ ЗА 2024 г.

В изпълнение на европейските изисквания към Системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП) за осигуряване на надеждна информация, която да подпомага земеделските стопани при подаването на правилни заявления за подпомагане, както и във връзка с чл. 30, ал. 2 и ал. 4, т. 2 и чл. 33, ал. 4, т. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители и чл. 2, ал. 1, т. 2 и чл. 15 от Наредба №105 от 22.08.2006 г. за условията и реда за създаване, поддържане, достъп и ползване на Интегрираната система за администриране и контрол (Наредба 105/2006 г.), Министерството на земеделието и храните (МЗХ) има задължение да извършва обновяване на данните в Системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП), вкл. създаване и актуализиране на цифрова ортофото карта (ЦОФК) и осигуряване поддръжката в актуално състояние на физическите блокове (ФБл), постоянно затревените площи, които са подходящи за поддържане чрез косене (слоя по чл. 8, ал. 1, т. 2, б. з) от Наредба 105/2006 г., на елементите, определени в стандарта за добро земеделско и екологично състояние №8 (ДЗЕС №8) – дървета в група, живи плетове или редици от дървета, синори (полски граници), тераси, отделни дървета (слоя по чл. 8, ал. 1, т. 2, б. е) от Наредба 105/2006 г./екологична инфраструктура - ЕКОИ и на другите цифрови географски и атрибутивни данни в СИЗП.

Актуализацията на СИЗП се осъществява основно чрез два метода – дешифриране на нова ЦОФК (релевантна за дадената година) и извършване на **специализирани теренни проверки**.

I. Цел и предназначение на специализираните теренни проверки

Чрез специализираните теренни проверки трябва да се актуализират данните в СИЗП за:

- Физически блокове – граници и начин на трайно ползване (НТП);
- Постоянно затревените площи, подходящи за поддържане чрез косене (ПЗПК);
- Елементите, част от ДЗЕС 8/Екологичната инфраструктура;
- Други цифрови географски и атрибутивни данни за определени територии и площи от страната, които са от значение за администрирането на интервенциите под формата на директни плащания на площ,

както и при необходимост, да се подпомага и да се извършва контрол на качеството на дешифрацията при наличие на нова ЦОФК на България за съответната година;

Резултатите от теренните проверки, след съответна обработка, служат за:

- Актуализация на СИЗП след отразяването им в базите данни;
- Анализ относно качеството на актуализацията на данните в СИЗП чрез дешифрация на нова ЦОФК.

- Отразяване на промени върху земното покритие, които не са възможни за интерпретация по ортофото карта поради наличие на различни предпоставки (неподходящи климатични условия, наличие на облаци и др.)

II. Обхват на специализираните теренни проверки

Обновяването на данните в СИЗП чрез теренни проверки включва:

- Проверка на физически блокове, избрани за теренна проверка съгласно одобрена методика;
- Проверка, при необходимост, на извадка от физически блокове за контрол на качеството на дешифриране на ЦОФК (при наличие на нова ЦОФК на България за съответната година), като целта на проверките е да се установи доколко коректно са определени (дешифрирани) характеристиките на физическите блокове и пресичащите ги елементи на екологичната инфраструктура.
- Проверка на физически блокове, чиито характеристики не са могли да бъдат определени еднозначно при дешифриране на нова ЦОФК;
- .

III. Определяне на физическите блокове за теренни проверки

Физическите блокове, определени за проверка съгласно одобрена методика се представят в табличен вид в модул „Теренни проверки" на СИЗП с атрибутна информация за идентифициране на обектите за проверка и техните основни характеристики.

Отделно от списъка с ФБл за теренни проверки, чрез модул „Теренни проверки" в СИЗП, дирекция ИЗП предоставя на съответните Областни дирекции „Земеделие" (ОДЗ) и данни, включващи:

1. Цифрови географски данни за ФБл, обект на проверка;
2. Цифрови географски данни за слой ПЗПК;
3. Цифрови географски данни за елементите на ЕКОИ, пресичащи границите на ФБл, обект на проверка;
4. Цифрови географски данни за налични в заявени парцели еко елементи по ДЗЕС 8.
5. Цифрови географски данни в точков вид (контролни точки), генерирани от всички компактни, измерими части (парчета) от декларираните площи, попадащи извън границите на:
   - физическите блокове със земеделски начин на трайно ползване (наименование на точките от този вид – NTP, с надпис култура);
   - физически блокове с НТП ПМЛ, за площи заявени за подпомагане само по Натура 2000 или Мярка 10, направление "Възстановяване и поддържане на постоянно затревени площи с ВПС" от ПРСР 2014-2020, (наименование на точките от този вид също е NTP, с надпис култура);
   - физически блокове с НТП Оранжерийни площи, за заявени такива с код оранжерийни плодове или зеленчуци по интервенцията за обвързано подпомагане за оранжерийно производство (име на точките – OPR, с надпис култура);
   - слой ПЗПК, за заявени с код 315000 площи (име на точките – OUT, с надпис култура).

Броят на този тип точки в зависимост от големината на излизанията са както следва:

Излизане от ФБл/ПЗПК (ха)	брой контролни точки
до 0.5	1
от 0.5 до 1	2
от 1 до 5	3
от 5 до 20	4

от 20 до 50	5
от 50 до 150	6
над 150	7

6. „Контролни точки" за останалите площи в дадения физически блок, извън тези по т. 5, както следва:
   - По една точка за всеки съществуващ в блока контур на слой ПЗПК (с име ELG), носеща в атрибутните си данни информация за идентификатора на обекта и на ФБл, в които попада;
   - Точка ENP за всеки заявен елемент на ЕКОИ, без надпис;
   - Една точка (с име MON) за всеки контур, определен от Системата за мониторинг като постоянна структура, в случаите на избор на ФБл за проверка от риска анализ по този критерий;
   - Една точка за площта на блока, незаявена за подпомагане (с име NOT), съдържаща информация за идентификатора на ФБл, в който попада. Точката е без надпис/култура;
   - Една точка (с име NOT) за всеки заявен парцел без отбелязани интервенции ОПДУ и НР, в случаите на избор на ФБл за проверка от риска анализ по този критерий. Точката е с надпис/култура;
   - Една точка (с име BIG) за всеки заявен парцел във физически блок СЗП или в обхвата на слой ПЗПК, в случаите на избор на ФБл за проверка от риска анализ по тези два критерия;
   - Една точка (с име NTP) за всеки заявен парцел, в случаите на избор на ФБл за проверка от риска анализ поради противоречие на заявена/и култура/и НТП на ФБл, съдържаща информация за идентификатора и НТП на ФБл, в който попада и за декларираната култура в парцела и
   - Една точка (с име OP) за всеки заявен парцел по схема за обвързано подпомагане за плодове и зеленчуци, в случаите на избор на ФБл за проверка от риска анализ по този критерий.

Забележки:

Контролните точки по т. 5 и 6 се генерират автоматично/софтуерно, на случаен принцип, в рамките/по границите на съответните полигони, които точките представят;

При възникнала необходимост, с оглед коректното отразяване на дадена теренна проверка, служител в дирекция ИЗП (с роля отразяващ/администратор), може ръчно да създава допълнителни точки за проверка, които са с наименование ОТН.

7. Данни (линии) за конкретни части от границите на ФБл, при които е констатирано пресичане на границата от декларираните парцели.
8. Данни за кандидатите, заявили площи в избраните за проверка ФБл, включително данни за контакт, които се предоставят през сървър за ОДЗ.

Поради специфичните изисквания към данните в СИЗП, **физическите блокове за проверка на качеството на дешифриране на ЦОФК** се определят от следните три групи физическите блокове:

- физически блокове - земеделска площ, в които има декларирани площи за подпомагане през съответната година;
- физически блокове - земеделска площ, в които няма декларирани площи за подпомагане през съответната година;
- физически блокове - неземеделска площ, в които има декларирани площи за подпомагане през съответната година.

За всяка област се изготвят таблици/списъци и бази данни за ФБл, които са предмет на теренните проверки.

Определянето за теренни проверки на **физически блокове с оглед проверка на качеството на дешифриране на ЦОФК** (при наличие) се извършва от дирекция ИЗП, без да е задължително за всяка година, чрез подготвяне на случайна извадка от блокове попадащи в заснемането, в обем/процент, по преценка и в зависимост от поставените цели.

Определянето за теренни проверки на **физически блокове, чиито характеристики не са могли да бъдат определени еднозначно при дешифриране на нова ЦОФК**, се извършва при необходимост/при наличие на такива случаи и при липса на други данни, които да подпомогнат правилното извършване на дешифрация на ЦОФК. Допълнителните списъци с ФБл за проверка, в помощ на дешифрацията, се изготвят от дирекция ИЗП, по предложение на всеки един служител, който не е успял да идентифицира еднозначно характеристиките на съответната площ.

В случай на затруднения при дешифрация на ЦОФК, вместо извършване на пълна проверка на ФБл дирекция ИЗП може да определи конкретни зони/точки в рамките на физическия блок, от които да се направят единствено снимки с GNSS устройство в различни посоки.

IV. Подготовка за извършване на специализираните теренни проверки

Физическите блокове с цифровите и атрибутни данни към тях за проверка по области са визуализирани в модул „Теренни проверки" в СИЗП. Блоковете се разпределят между служителите за извършване на теренни проверки, определени със заповед от съответния директор на ОДЗ, след което съответните данни се изтеглят от сървъра и зареждат за работа в GNSS устройство - Qpad X5 или Qmini A10.

Препоръчително е разпечатването на помощна маршрутна карти, съдържащи граница, идентификатор, площ (в ха), НТП на проверяваните физически блокове, по които да става ориентацията на терена (особено при физически блокове с по-сложен релеф и конфигурация) и евентуално нанасянето на бележки и пояснения към извършените измервания, които не могат да се въведат директно в GNSS устройството.

В случай на проверка на рискови ФБл, вкл. на ФБл със заявени в тях парцели с код 315000 извън слой ПЗПК, на разпечатаните карти е желателно да фигурират границите на всички физически блокове, граничещи с ФБл, обект на проверка.

При проверки на ФБл за контрол на дешифрация на нова ЦОФК е желателно в разпечатаните карти да фигурират границите САМО НА ПОДАДЕНИТЕ ЗА ПРОВЕРКА от дирекция ИЗП ФБл, тъй като е възможно да има разминаване в наличните в ОДЗ и последно актуализираните бази данни на СИЗП. С оглед намаляване на риска от претоварване и блокиране на GNSS устройството по време на работа на терен, е необходимо също така да се извърши предварително преглед на устройството и заложените настройки за снимки и контраст, като се изтрият ненужните файлове (снимки от галерията, стари проекти) и се избере подходяща, не максимална, резолюция.

V. Планиране на специализираните теренни проверки

С използване на данните по т. IV и максимално актуалната ЦОФК (върху която се „налагат" определените за теренна проверка ФБл), определените служители извършват планирането на дневните маршрути, вкл. и чрез разпечатване на карти на маршрута (или части от него). При действията по планиране на предстоящата теренна проверка на подадените ФБл, служителите, определени да извършват теренните проверки могат да използват и наличната в Google Maps/Google Earth информация, ако е по-актуална спрямо ЦОФК, предоставена от страна на МЗХ.

С оглед избор на оптимален маршрут и максимална ефективност на проверките се препоръчва още преди тръгването на терен да бъдат разгледани всички генерирани точки за проверка, техния вид, достъпност, варианти за обход. При преглед на блоковете от дневните маршрути е добре да се набележат (ако има такива) и други потенциално конфликтни места във всеки ФБ, които не са обхванати (не са близо) до генерираните точки за проверка, за допълнителна снимка и/или измерване, като:

- Неземеделски площи или трайно недопустими елементи (трайно пустеещи земеделски площи) в границите на земеделски ФБл (полски пътища, дерета, застроени площи, сгради, съоръжения, ел. стълбове и др., водни обекти, „почистени" пустеещи, захрастени територии; групи дървета и/или храсти, камъни, скали и скални участъци с единична площ над 100 кв. м и др.);
- Неподходящи за косене площи, попадащи в слой ПЗПК (площи заети от нежелана, не тревна растителност – плевели, тръни, орлова папрат; мозаечно

разположени камъни, скали, скални участъци с единична площ под 100 кв. м, но заемащи над 10% от постоянно затревената площ на ниво физически блок или част от него; мозаечно разположени храсти, дървета или групи такива с единична площ под 100 кв. м, но с брой над 100/ха на ниво физически блок или част от него; комбинация от изброените елементи);
- Разминаване на площ с НТП на ФБл.
- Неактуална граница на ФБл.

При планиране и извършване на теренните проверки трябва да се отчитат едновременно следните фактори:

1. На какъв принцип/и е избран ФБл за проверка. Информация за това се съдържа в модул „Теренни проверки" в СИЗП;
2. Потенциални рискови и важни за пълната и коректна оценка на площта места в блока, вкл. превърнатите в точки компактни парчета от декларираните площи, излизащи извън границите на физическите блокове със земеделски НТП, на слой ПЗПК (за заявени с код 315000 площи) и др., граници на ФБл, пресечени от заявената площ, заявени елементи на ЕКОИ и съществуващи в слой ЕКОИ елементи и др. Т.е. преди извършване на проверката на даден блок служителят трябва да прецени сложността на проверявания ФБл, както според териториалния му обхват и достъпа до него, така и според начина му на трайно ползване и допустимите за подпомагане площи и тяхната разпокъсаност или компактност.
3. Дневните маршрути трябва да осигуряват проверка на максимален брой физически блокове, при средна дневна „норма" от 7 блока; изключение се прилага за землищата, попадащи в обхвата на необлагодетелстваните планински райони, където средният брой проверени физически блокове за деня трябва да бъде поне 4.
4. За физическите блокове, включени в дневните маршрути, трябва да може да се определи цялостното състояние на физическия блок, неговия актуален начин на трайно ползване и нуждата (поради несъвпадение спрямо отразеното в СИЗП) от измерване на граници на:

- Физическия блок;
- За физически блокове с НТП ПМЛ (Пасища, мери, ливади), площи, подходящи, респ. неподходящи за поддържане чрез косене (определяне обхвата на слой ПЗПК);
- Екологична инфраструктура.

VI. Извършване на специализираните теренни проверки

1. Проверките се извършват със задължително използване на GNSS устройство - Qpad X5 **и съгласно „Инструкция за работа с Модул теренни проверки на СИЗП и GNSS устройства HiTarget Qpad X5 и Qmini A10"**. Задължително е геопозиционирано заснемане на проверяваните площи с наличната в GNSS камера, тоест извършване на точково измерване с координати и снимка към него. Снимките трябва да бъдат в близост до подадените за проверка точки, или на такива места, които предоставят възможност от снимката да се придобие достатъчно ясна представа за състоянието на проверяваната площ. Снимката трябва да съдържа дата и час на заснемане, координати на точката, от която е извършено заснемането, както и посоката на заснемане. Освен тези снимки проверяващите трябва да направят и снимки на проблемните граници, подадени за проверка. **Също така е необходимо да се направят снимки (с точка от GNSS за местоположението ѝ) на всички земеделски и неземеделски/трайно пустеещи земеделски площи, както и (при ПМЛ и потенциално СЗП) на подходящите и неподходящите за поддържане чрез косене част от площта на блока, обект на проверката, както и на наличните или заявени елементи от ЕКОИ, спрямо подадените данни** (заснемат се с камерата на GNSS-устройството отделните земеделски площи, както и неземеделските/трайно пустеещите такива налични в базата данни, като е

препоръчително снимките да бъдат направени на границата между двете категории площи, или в близост до границата).

2. В зависимост от установеното състояние на проверявания ФБл на място, по преценка на проверяващия може да бъде направено едно или повече линейни измервания на граници (виж. Секцията с основни възможни варианти при извършване на проверка на даден физически блок).
   Забележка: Липсата на линейни измервания не е автоматична предпоставка за отхвърляне на резултатите, констатациите и данните от теренна проверка, при спазване на горните указания за заснемане на терена.
   Препоръчва се, особено при липса на линейно измерване на граници, от конкретна точка на заснемане да се правят снимки в няколко (2-4) противоположни посоки, но приоритетно в посока на земеделската площ; по протежението на дадена границата между видовете площи, както и в посока на площта, която се променя (включва се като земеделска/допустима за косене или се изключва като неземеделска/недопустима за косене), а не към площта, която остава без промяна.
   При промяна в категорията на по-големи компактни площи препоръката е да се направят повече снимки в различни части на площта.
   Забележка: Предвид вероятността част от автоматично генерираните точки да са труднодостъпни или недостъпни или да съществуват други места в проверявания ФБл, даващи по-добра представа за състоянието на блока, липсата на снимки от или в близост до дадена предварително генерирана точка или направата на снимки от общо по-малко от генерираните точки не е автоматична предпоставка за отхвърляне на резултатите, констатациите и данните от теренна проверка, при спазване на горните указания за заснемане на терена.
   Обратно, възможно е да съществува конфликтно място, важно за коректното определяне характеристиките на блока, за което да не е генерирана точка, като липсата на данни за това място може да доведе до необходимост от корекции на данните. Необходимо е да бъде направена точка/снимка или измерване.
   Изключение са точките за обвързано подпомагане (ОР), които представляват заявен парцел по схема, като независимо, че в близост може да има други генерирани точки, от тях се изисква да има снимки и намерена култура.
   Внимание: Когато се прави точка и снимка в проверяван ФБл, вкл. за потвърждаване на границата на ФБл, проверяващият трябва да се съобрази с това дали точката попада в земеделска/допустима за косене или неземеделска/недопустима за косене част на блока, за да може да избере правилния тип точка (ДПП – за земеделска по предназначение и за допустима за косене площ в ПМЛ или НДПП – неземеделска/недопустима за косене площ), вкл. да се избере причина за определяне на площта като неземеделска или недопустима за косене такава. **Видът на георефериранатата точка, от която ще се направи измерване (заснемане) с GNSS – устройството, се избира спрямо реалното състояние на проверяваната площ, в която тя се прави, а не спрямо предварително подадената информация. Например, в случай на подадена точка в земеделски физически блок, в която обаче площта се установи като неземеделска и подлежи на изключване в неземеделски такъв, точката от проверката трябва да се кръсти НДПП и да се зададе причина за определянето ѝ като неземеделска площ. Обратно, при зададени точка в неземеделски блок, но се установи, че площта е земеделска и подлежи на включване в земеделски блок, точката от проверката следва да бъде ДПП. Аналогично за слой ПЗПК – при подадена точка в слой ПЗПК, която подлежи на изключване от слоя, т. е. не е подходяща за косене, при теренна проверка следва да се ползва точка НДПП и обратно.**

В случай че дадена снимка/и не са направени с правилния код от GNSS – устройството, то се правят нови снимки с правилните кодове или в полето за забележка във формата на протокола следва да се укаже какъв е реалния вид на снимката/площта, която представлява тя, като при НДПП точка, погрешно зададена с код ДПП задължително се описват и причините за определяне на площта като неземеделска/недопустима за косене съобразно съответните членове от Наредба №3 от 10 Март 2023 г. за условията и реда за прилагане на интервенциите под формата на директни плащания, включени в стратегическия план, за проверките, намаления на плащанията и реда за налагане на административни санкции.

Когато при извършване на теренна проверка, след обход/запознаване със състоянието на проверяваните площи и сравнение с наличните данни от СИЗП с помощта на GNSS – устройството, не се установи необходимост от промяна на границата между земеделски/допустими за косене и неземеделски/недопустими за косене части от подадените за проверка ФБл, е възможно служителят да извърши частично измерване на границата между различните категории площи, с дължина, по преценка на проверяващия, с цел потвърждаване на съществуващата граница. Същото измерване, придружено със съответния снимков материал се прилагат към протокола за извършена теренна проверка, като доказателства за липса на промяна на допустимите за подпомагане площи в дадения ФБл. Освен с измерване, потвърждаването на границите може да се извърши и чрез достатъчно на брой геопозиционирани снимки от различни части по протежението на съществуващите граници между земеделски и неземеделски ФБл или между допустима и недопустима за косене площ, от които може да се придобие ясна представа за фактическото положение и липса на промяна.

При установяване на пълна допустимост (земеделски характер) или пълна недопустимост (неземеделски характер) на проверявания ФБл, както и пълна допустимост или не за косене на блок ПМЛ, същото винаги се „доказва" чрез достатъчно на брой геопозиционирани снимки от различни части на блока.

Резултатите от теренните проверки се въвеждат, оформят в протокол, съгласуват и отразяват в модул „Теренни проверки" в СИЗП съгласно **„Инструкция за работа с Модул теренни проверки на СИЗП и GNSS устройства HiTarget Qpad X5 и Qmini A10"**.

Оценка на проверяваните на терен елементи

1. Граници на ФБл

Оценката/измерването на границите на ФБл се извършва по наличните трайни топографски елементи. Това може да са граници между земеделски и неземеделски земи, вкл. гори, компактно захрастени територии, водни обекти, канали, застроени площи, трайни пътища, огради и т.н.; ландшафтни елементи, вкл. синори, редици дървета, дерета и др.; полски пътища (освен временни такива, образувани в процеса на извършване на агротехнически мероприятия през годината).

По дефиниция, трайните топографски елементи, освен новосъздадени от човешка дейност или новообразувани от природни явления такива, са видими на ЦОФК/маршрутната карта, в които случаи за тяхната евентуална корекция не е необходимо извършване на измерване.

Границите между различни групи земеползване (например между обработваеми земи и постоянно затревени площи) също може да се ползват като граница на ФБл, особено при разделяне на съществуващи ФБл с НТП СЗП и ДМ. Когато обаче се прецени, че такава граница (по обработка) е неясна или нетрайна, НТП на ФБл следва да си остане или да се промени на СЗП или ДМ, като границите на обработките/земеползването се отразят чрез отделен слой с НТП на частите от блока.

Границите между обработена и необработена/пустееща площ от един вид земеползване, границите между отделни земеделски парцели, заети от различни култури, както и границите между имоти от КВС/КК и административните граници не са трайни

топографски елементи. В този смисъл е неправилно извършването на измерване и промяна в границите на ФБл по такива граници.

2. НТП на ФБл

Начинът на трайно ползване на физическия блок може да е от земеделски или неземеделски тип. НТП за даден ФБл от земеделски тип се определя спрямо начина на земеползване в границите му, след изваждане на трайно недопустимите елементи, частите от него с неземеделски характер и тези, които се ползват със земеделско предназначение, позволяващо отделянето им в отделни ФБл.

Земеделски площи са площите, заети от обработваема земя, постоянно затревени площи и постоянни пасища или трайни насаждения.

Служителите, извършващи теренна проверка на затревени площи, трябва да извършват оценка дали дадената площ е преобладаващо заета от тревни видове или храстовидните и дървесните видове имат превес в площта на физическия блок. Когато даден ФБл е преобладаващо зает от тревни формации, независимо дали отговаря на условията за допустимост за косене описани по-долу, този ФБл се записва с НТП от групата на постоянно затревените площи (земеделски тип). Ако храстовидната и дървесна растителност и/или оголените/ерозирали терени и площите заети от камъни, скали, сгради и др. недопустими елементи са с превес пред тревистата растителност в площно отношение, тогава даден ФБл следва да бъде определен с НТП ХЗТ или ОБР (от неземеделски тип).

ВАЖНО: Във връзка с коректното определяне на граници и НТП на физически блокове следва да се съобразяват и прилагат следните нормативни разпоредби.

Съгласно Наредба №105 от 22 август 2006 г. за условията и реда за създаване, поддържане, достъп и ползване на интегрираната система за администриране и контрол – Наредба 105/2006 (чл. 13, ал. 6), **като неземеделски тип площи** се класифицират площите по чл. 55, ал. 1 и ал. 2, т. 1 и 4 от Наредба №3 от 2023 г., а именно:

1.необработваемите площи, непригодни за извършване на земеделска дейност - захрастени територии, дерета, оврази, полски пътища, с изключение на полските пътища за достъп, прокари и просеки;

2. териториите, заети от гори;

3. урбанизираните територии - градски структури, застроени площи извън населените места, гробищни паркове, други инженерно-технически съоръжения (соларни паркове, паркинги, производствени площадки и др.) и зони за спорт и отдих (писти, паркове, стадиони, хиподруми, голф игрища и др.);

4. водните обекти и прилежащите им площи - реки и речни корита, езера, язовири, блата, канали, рибарници и др.;

5. нарушените терени - кариери, открити рудници и табани, сметища и хвостохранилища;

6. транспортната инфраструктура и прилежащите към нея територии - пътища с трайна настилка, железопътни линии, летища и др.;

7. голи и ерозирали терени - заети от пясъци, чакъл и голи скали;

8. площи с нормативни ограничения за извършване на земеделска дейност - резервати, военни обекти и др.

Съгласно чл. 13, ал. 5 от Наредба 105/2006 г., **като земеделски площи** се класифицират тези части от територията на страната, които притежават природни дадености, правещи ги пригодни за извършване на земеделска дейност.

Земеделските площи, в зависимост от начина на ползването/поддържането им са обработваемите земи, постоянно затревените площи или трайните насаждения.

„Обработваеми земи" са площите съгласно чл. 4, параграф 3, буква а) от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013, а именно „земя, обработвана за отглеждане на култури, или площ на разположение за отглеждане на

култури, но оставена под угар; освен това, докато трае задължението, това означава земя, обработвана за отглеждане на култури, или площи на разположение за отглеждане на култури, но под угар, които земя и площи са били оставени под угар в съответствие с член 31 или член 70 от настоящия регламент, или в съответствие с членове 22, 23 или 24 от Регламент (ЕО) № 1257/1999 на Съвета, или в съответствие с член 39 от Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета, или в съответствие с член 28 от Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета..

Оранжерийните площи се обособяват в отделни ФБл със собствен НТП.

„Постоянно затревени площи" са площите съгласно чл. 4, параграф 3, буква в) от Регламент (ЕС) 2021/2115 „...земя, която е използвана за отглеждане на трева или други тревни фуражи, естествено растящи (саморазсадени) или чрез култивиране (изкуствено засети), която не е била включена в сеитбооборота на стопанството в продължение на пет или повече години..."

Съгласно взетите национални решения по отношение на възможностите за допълване/ограничение на общата дефиниция, предоставени на страната съгласно текстовете на посочения по-горе регламент, за „Постоянно затревени площи" се считат „земя, използвана за отглеждане на трева или други тревни фуражни култури по естествен начин (самозасяване) или чрез култивиране (засяване), която не е била включена в сеитбооборота на стопанството в продължение на 5 или повече години и може да се използва за пасище или да се коси, с изключение на земите, оставени под угар. Тя може да включва други видове, като храсти или дървета, при условие че преобладават тревите и другите тревни фуражи. Трева и други тревисти фуражни култури са всички тревисти растения, които се срещат традиционно, растат на естествените пасища и ливади или обикновено са включени в смесите от семена, предназначени за засяване на пасища или ливади, независимо дали се използват, или не се използват за паша на животните. Включват набор от земеделски системи, при които се отглеждат многогодишни дървесни или храстовидни видове, които са свързани с обработваемата земя или постоянно затревени площи с възможно присъствие на животни върху същата повърхност, с цел да се подобри устойчивото използване на земята, върху която се извършват селскостопанските дейности, с възможност за разнообразяване на производството на стопанството. В случай че има дървета, максималният брой дървета на хектар не надвишава 100. Площите, заети с дървета, не трябва да се изваждат." (§ 1., т. 29, от допълнителните разпоредби на Наредба № 3)

„Трайни насаждения", съгласно чл. 4, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/2115 са култури, за които не се прилага сеитбооборот, различни от постоянно затревени площи и постоянни пасища, които заемат земята в продължение на пет или повече години и които дават реколта многократно, включително разсадници и дървесни култури с кратък цикъл на ротация.

Елементите на ЕКОИ също са част от допустимия хектар (съгласно чл.4, параграф 4 на Регламент 2115/2021), независимо че са неземеделски по характер площи. В тази връзка и с оглед да бъде възможно тяхното заявяване и подпомагане, те следва да са част от границите на земеделските ФБл.

Земеделските земи също така могат изцяло или частично да бъдат **трайно** неподходящи за подпомагане (когато са пустеещи – трайно заети от дървесна, храстовидна или нежелана растителност; сгради, съоръжения, скали, скални участъци, ерозирали или оголени терени или от бързорастящи дървесни видове с кратък цикъл на ротация извън изброените в точка 5 от § 1 (Допълнителна разпоредба) на Наредба № 3 от 2023 г.

Премахването на камъни, дървесна, храстовидна и нежелана растителност, в т.ч. чрез използване на методи и машини, които водят до увреждане на почвената покривка и промяна в екосистемите не означава, че дадената площ е възстановена като земеделска.

Площта на неземеделските и трайно недопустимите за подпомагане части, в рамките на физическите блокове със земеделско предназначение, се отделят географски във физически блокове от неземеделски тип, когато недопустимите/неземеделските елементи са компактно разположени и заемат, заедно или поотделно, повече от 100 кв. м, с изключение на сгради и съоръжения, изградени от човек, които се изваждат от ФБл независимо от техния размер (Насоки на ЕК за СИЗП).

Така определените физически блокове със земеделско предназначение представят максимално допустимата за подпомагане площ по интервенции на площ (чл. 13, ал. 7 Наредба № 105).

Земеделските земи могат да бъдат временно неподходящи за подпомагане, тоест неподходящи за подпомагане за конкретната година/кампания (когато са **временно** изоставени - земеделски площи без наличие на земеделска дейност - производство на продукция или поддържане в състояние, годно за производство; опожарени, са наводнени.

Земеделските ФБл също така могат да съдържат следи от временно неселскостопански дейности. Случайното извършване на неселскостопански дейности трябва да бъде ограничено във времето, не трябва да влошава структурата на почвата, нито да води до разрушаване на растителна покривка или да застрашава спазването на стандартите за Добро земеделско и екологично състояние върху допустимите за подпомагане хектари. За площите с култури неземеделските дейности трябва да се извършват след прибирането на реколтата (чл.53, ал.2 от Наредба № 3).

Временните неселскостопански дейности и временно неподходящите за подпомагане площи НЕ ПОДЛЕЖАТ на оценка, измерване и определяне в рамките на поддръжката на СИЗП и не трябва да се отделят в неземеделски ФБл.

- **ВАЖНО:** Неземеделските и трайно пустеещите територии (чл. 55, ал. 1 и 2 от Наредба № 3) подлежат на отделяне в неземеделски тип физически блок (до момента същите можеха да бъдат изключени само от слой ПДП). Тоест, в случай на наличие на такава площ, вече изключена в неземеделски по НТП ФБл, остава без промяна, а при липса на такова изключване, независимо дали поради пропуск, нововъзникнал елемент или такъв, който до момента е бил изключен само от слой ПДП, същият се отделя в неземеделски блок. От друга страна, както е описано и по-горе, временно недопустимите елементи, както и до момента, си остават част от земеделския ФБл, но за разлика от ситуацията до момента с определяне на обхват на слой ПДП, те вече не се измерват, маркират или взимат предвид по какъвто и да било начин.
  Заб.: За определяне на това дали даден елемент/земеделска площ е траен/трайно пустееща и попада в хипотезата на чл. 55, ал. 2 или ще се оцени като временно изоставена площ по чл. 55, ал. 3 се препоръчва ползването на последното налично (преди годината на ТП) заснемане (изобразено на работната карта), като наличието на въпросния елемент и на предходното заснемане е основание да се класифицира като траен такъв;
- Елементите от ЕКОИ са част от земеделските ФБл, независимо, че са неземеделски площи, тъй като се включват в понятието допустим хектар. Тоест, при наличие на такъв елемент в рамките на земеделския блок (например е бил изключен само от слой ПДП), остава без промяна, но ако елемента е отделен в неземеделски блок, същият следва да бъде премахнат и елемента да бъде включен в земеделски ФБл.
  Заб.: Линейните ландшафтни (ЕКОИ) елементи, освен да бъдат включени изцяло в земеделски ФБл, с оглед избягване на прекомерно големи по площ блокове, могат да служат за обща граница между две земеделски ФБл, дори с еднакво НТП. В такива случаи границата следва да се прокарва по средата на линейния елемент, а не в края му.
- Отделните НТП в блокове СЗП и ДМ се делинеират в отделен, допълнителен слой, както и досега с разликата, че се включват всички площи в блока в съответен слой с НТП, а не само поддържаните, обработените, които до момента се поддържаха чрез слой ДПП

3. Допустимост за подпомагане на постоянно затревените площи, поддържани чрез косене

Определянето на допустими/недопустими ПЗП, поддържани чрез косене, става според изискванията на Наредба № **3 от 10 Март 2023 г. за условията и реда за прилагане на интервенциите под формата на директни плащания, включени в**

стратегическия план, за проверките, намаления на плащанията и реда за налагане на административни санкции (Наредба № 3 от 10 март 2023 г.).

Съгласно чл. 53, ал. 4 постоянно затревените площи, които се поддържат **чрез паша**, са допустими за подпомагане и когато върху тях има мозаечно разположени храсти, годни за паша, скали и други трайно неподходящи за подпомагане площи, при условие че не възпрепятстват земеделската дейност.

Такива площи се включват във физически блокове с НТП ПМЛ.

Според ал. 5 на същата разпоредба обаче постоянно затревените площи, които се поддържат **чрез косене**, както и непроизводствените постоянно затревени площи, са допустими за подпомагане, когато на тях има не повече от 100 бр. дървета и/или храсти на хектар и/или има мозаечно разположени скали, скални участъци, ерозирали или оголени терени, които заемат не повече от 10 % от общата площ, след изключване на компактно разположените неподходящи за подпомагане площи.

Такива площи се включват в слой ПЗПК в рамките на физически блокове с НТП ПМЛ.

Оценката на допустимите за подпомагане площи, подходящи за поддържане чрез косене, трябва да се прави, като се взима предвид времето на провеждане на проверките спрямо последните стандартни агротехнически операции, които би следвало да са извършени през съответната стопанска година. Оценката се прави на място и за всеки отделен казус, а при съмнение, като основания за включване/оставяне на площи в слой ПЗПК може да се приемат следи от предходно косене(причината за дадено решение се описва в секция забележки в протокола, като е желателно да се правят допълнителни снимки на мястото).

4. Екологична инфраструктура

Екологичната инфраструктура представляват особеностите на ландшафта, част от (ДЗЕС) 8 по приложение III на Регламент (ЕС) 2021/2115, които се изисква да бъдат запазвани, като за целта се прилагат интервенции под формата на екосхеми. В тази връзка се създава слой ЕКОИ, който включва следните видове екологична инфраструктура (съгласно чл. 39, ал. 3 от Наредба № 3 от 10 март 2023 г.):

1. живи плетове или редици от дървета – линеен елемент от слоя;
2. отделни дървета – точков елемент от слоя;
3. дървета в група – полигонов елемент от слоя;
4. синори - линеен елемент от слоя;
5. тераси - линеен елемент от слоя.

Живи плетове или редици от дървета:

Живи плетове или обрасли с дървесна растителност ивици **с широчина от 1 до 15 м**. (Стратегически план СП).

Изисква се запазване целостта на ландшафтния елемент.

Отделни дървета:

Отделни дървета с корона, с **диаметър не по-малък от 4 м** (СП).

Дървета в група:

Дървета в група (полигонен елемент), като дърветата са свързани от застъпващи се корони и полски горички, като максималната **площ и в двата случая е 0,3 ха**. (СП).

Синори:

Синори (полски граници) с **широчина между 1 и 15 м**, върху които не се произвежда земеделска продукция (СП).

Изисква се запазване целостта на ландшафтния елемент.

Тераси:

Тераси са почвозащитни формирования върху наклонени земеделски площи (СП).

Изисква се запазване целостта на ландшафтния елемент.

За целите на екосхемата, освен запазване на съответния елемент се изискват и различни типове поддръжка и ограничения като например почистване на инвазивни видове растения,

на сухи и ниски клони извън периода на гнездене на птиците; поддържане на граничните зони; липса на третирания с продукти за растителна защита.

Прилагането на тези мероприятия и спазването или не съответните изисквания не са обекта на теренните проверки и не се следят при извършването им. Теренните проверки единствено установяват наличието или не на елемента и неговия вид.

Подход при извършване на теренна проверка

Когато е необходимо да се извършат измервания на граници (на ФБл или слой ПЗПК), измерването им се извършва веднага. Когато приключването на необходимите измервания е невъзможно в рамките на същия ден, физическият блок се включва в дневен маршрут за някой от следващите дни.

При специализираната теренна проверка на всеки отделен физически блок екипът/служителят, извършващ проверката, трябва:

- Да заснеме с наличната в GNSS-устройствата камера проверяваната площ по начин, осигуряващ достоверно представяне на конкретния физически блок – след настройка за визуализация на дата и координати на снимката и посока на заснемане;
- Да определи необходимостта от измерване на границите на физическия блок (изцяло или частично), неговият начин на трайно ползване и частта от физическия блок, подходяща или неподходяща за косене (при блокове ПМЛ), като това се отразява в протокола от проверката;
- При извършване на GNSS - измерване, да отбележат в протокола изрично какво е измерено - граница на физическия блок (или части от нея), земеделска или неземеделска част от блока и др. Тези обекти се измерват поотделно, като е необходимо след приключването на всяко отделно измерване да се отбележи типа корекция, за която се отнася измерването и се заснемат достатъчно на брой георефериран снимки като доказателство за основателността на предлаганата промяна.

При извършване на проверката на даден физически блок са възможни следните варианти:

1. Установява се, че всички данни за физическия блок в СИЗП отговарят на наблюдаваното на терен:
   - В случай, че земеделският ФБл, обект на проверка изцяло представлява земеделска площ и няма земеделска такава извън него или в проверявания неземеделски ФБл няма земеделска площ - няма нужда от извършване на цялостни измервания. С вградената в GNSS камера се правят достатъчно геопозиционирани „**панорамни**" снимки на ФБл, на които еднозначно да си личи ситуацията на терена.
   - Когато контурът на слой ПЗПК съвпада с границите на проверявания ФБл – ПМЛ (целия ФБл подлежи на поддържане чрез косене и това се потвърждава от проверката) – също няма нужда от извършване на цялостни измервания. С вградената в GNSS камера се правят достатъчно геопозиционирани „**панорамни**" снимки на ФБл, на които еднозначно да си личи ситуацията на терена.
   - В случай, че липсва контур от слой ПЗПК(изцяло негодна за поддържане чрез косене съгласно нормативните правила площ), което се потвърждава от проверката, отново няма нужда от цялостни измервания. С вградената в GNSS камера се правят достатъчно геопозиционирани „**панорамни**" снимки на ФБл, на които еднозначно да си личи ситуацията на терена.

   В останалите случаи – наличие както на земеделски/допустими за косене, така и на неземеделски/недопустими за косене площи, се извършва измерване по преценка на проверяващия.

   Така например при изключен (в неземеделски ФБл) единичен неземеделски/недопустим обект като сграда или група храсти, което на терен се установява като правилно, също не е необходимо да се извършва цялостно измерване. Цялостно измерване не е необходимо и в случаите, когато

категорично е установено (с помощна на GNSS-устройството и наличните в него данни от СИЗП), че определената граница между съседни блокове, както и между допустимите и недопустими за косене площи в наличната база данни на СИЗП съответства на положението, установено на терен. В тези случаи се потвърждава съществуващата граница между двете категории площи чрез измерване или препоръчително чрез достатъчно на брой геопозиционирани снимки от различни части по протежението на съществуващата граница, от които може да се придобие представа за нейното местоположението и липса на промяна.

- В случай, че във ФБл има елементи от слой ЕКОИ, които съществуват на терен и отговарят на изискванията за размер/ширина, това е необходимо да се потвърди чрез поне една снимка с помощта на GNSS-устройството.

2. Установява се, че някои или всички от данните за физическия блок според дешифрирането не отговарят на наблюдаваното на терен:
   - Начинът на трайно ползване на физическия блок трябва да се промени – новият начин на трайно ползване се отразява в модул „Теренни проверки" на СИЗП, а впоследствие и в протокола. Прави се поне една, а в зависимост от размера на площта и повече, геопозиционирана снимка (точка със снимка) с вградената в GNSS камера.
   - Има нужда от коригиране границите на физическия блок (изцяло или частично) – прави се измерване, в което се отразява вида измерване/корекция и/или се отбелязва в цифровата работната карта в модул теренни проверки на СИЗП. Прави се поне една геопозиционирана снимка с вградената в GNSS камера.
   - Има нужда от коригиране на границите на площите, допустими за поддържане чрез косене – прави се измерване на по-малката като площ територия (допустима или недопустима), в което се отразява вида измерване/корекция и се отразява в модул „Теренни проверки" на СИЗП, а впоследствие и в протокола. Правят се поне две геопозиционирани снимки с вградената в GNSS камера, като от тях трябва да е видна причината за коригиране на границата. Поне по една снимка трябва да е направена съответно на допустимата и недопустимата за подпомагане площ.
   - Има нужда от формиране на нов физически блок (напр. ново трайно насаждение)– прави се измерване от линеен тип и се отразява в модул „Теренни проверки" на СИЗП, а впоследствие и в протокола. При формиране на блок ПМЛ може да е необходимо и второ измерване на слой ПЗПК в блока, при наличие на разлика в границите на двата обекта. Допуска се вместо пълно измерване на границите на новия физически блок да се измерят линиите, по които да стане неговото отделяне от съществуващия. Това се отразява в модула, а впоследствие и в протокола. Прави се поне една, а в зависимост от размера на площта и повече, геопозиционирана снимка с вградената в GNSS камера.
   - Има нужда от обединяване на два или повече съседни физически блока и, при нужда, на площите, допустими за косен в тях (при блокове ПМЛ) в общ полигон – прави се общо измерване и се отразява в модул „Теренни проверки" на СИЗП, а впоследствие и в протокола. С вградената в GNSS камера се правят няколко геопозиционирани снимки на новообразувания ФБл, от които еднозначно да си личи ситуацията на терена, т.е. снимките/точките е желателно да бъдат направени в близост до вече несъществуващите граници. Когато на терен се установи, че не е необходима промяна на външните граници на ФБл – обект на обединяване, може да не се извършва измерване с GNSS, като ясно се опише, че други промени по границите на блоковете освен обединяването им няма. Това не означава, че ако има разлика в обхвата на допустимите за косене площи не трябва да се извърши измерване.
   - Има нужда от корекции в слой ЕКОИ, тъй като:
     1. елементите от слоя са унищожени – правят се снимки с помощта на GNSS-устройството и се отбелязва в протокола. Ако площта е

запазила неземеделския си характер, следва да бъде измерена и отделена от земеделския ФБл;

2. елементите от слоя не отговорят на описаните по-горе изисквания за размер/ширина/вид – правят се геопозиционирани снимки и измервания, доказващи реалната ситуация. В този случай площта на полигоновите и линейните ЕКО елементи следва да бъде предложена, в протокола, за изваждане от границите на земеделския ФБл като неземеделска площ.
3. е установено наличие на ЕКО елементи, които не съществуват в слой ЕКОИ на СИЗП и са в границите на проверявания земеделски блок – правят се геопозиционирани снимки и се измерват площта/дължината (ако е невъзможно да се определят по ЦОФК). При площи, подходящи за косене новите елементи се добавят в слой ПЗПК.
4. е установено наличие на ЕКО елементи, които не съществуват в слой ЕКОИ на СИЗП и са извън границите на проверявания земеделски блок – правят се геопозиционирани снимки и се измерват площта/дължината (ако е невъзможно да се определят по ЦОФК). Площта на новите ЕКО елементи се включва в границите на земеделския ФБл, а при площи, подходящи за косене, се добавят и в слой ПЗПК.

Внимание: Доколкото обединението рядко ще касае два физически блока от определените за проверка на терен и не е възможно да се използват части от границите на „стари" физически блокове се налага да се извърши измерване на границата на новия „обединен" ФБл и на полигоните на слой ПЗПК в този ФБл (при ПМЛ и потенциално при СЗП).

3. Установява се потенциална нередност в площи, заявени по схемите за обвързано подпомагане за плодове или зеленчуци, които не касаят данните в СИЗП и не се отразяват в протоколите от теренни проверки. Такива задължително включват противоречие/установяване на различна култура спрямо заявената такава, налична в атрибутната информация на съответната точка, описана в т. III, както и установяване на култура от типа на трайните насаждения извън плододаване (нова или амортизирана). За потенциална нередност може да се приеме и всяко съмнение относно извършените агротехнически мероприятия или липсата на стандартни такива, водещи до невъзможност за реализация на добив от съответната площ, вкл. неприбиране на реколта от площта след агротехническите срокове за това (в тези случаи е желателно присъствието на служител-агроном). Правят се поне две геопозиционирани снимки с вградената в GNSS камера.
   При засадени или засяти площи, но при всички случаи на налични растения, те следва да са лесно откриваеми (да не се търсят в плевелна растителност или сред площи под угар).
4. Физическият блок не може да бъде достъпен и оценен. За да бъде преценен даден ФБл, като недостъпен, проверяващият/проверяващите трябва да са сигурни, че достъпът с високопроходим автомобил до дадения блок е невъзможен, както и че достъпът пеша изисква усилия, които са неоправдани за целите на извършваните теренни проверка. В тези случаи проверяващите следва да потърсят съдействие от кмета на населеното място (показване на път или начин за достъп до проблемния ФБл). Ако и той не може да окаже такова е редно след като се е запознал с търсената местност да издаде служебна бележка, в която е описана причината за недостъпност до обекта на проверката. Бележката се снима с GNSS – устройството с оглед включването ѝ към пакета с данните от проверката.
   Също така проверяващите трябва да направят точка със снимка на терена, до който последно са успели да стигнат, като на същата ясно личи причината, поради която е невъзможен достъпа до дадения ФБл. Ако от мястото, до което

е било последно възможно да се стигне има видимост към ФБл, обект на проверка, се правят и панорамни снимки на него.

Забележки:

1. Измерването се провежда по начин, осигуряващ заснемане на границите на измерваните площи с необходимия брой точки (чупки), с оглед отразяване на реалните характеристики на ФБл и/или площи, допустими за подпомагане.

2. Преди отиване на теренна проверка трябва да се провери дали GNSS - устройствата са в изправност, заредени и сигнализират за наличие на достатъчен брой спътници, за да е достоверно измерването.

3. За ФБл с НТП СЗП (които остават или се променят в такъв вид НТП), различните типове площи, по видове (ОЗ, ТН и/или ПМЛ, както и слой косене в частта ПМЛ), се измерват или отбелязват в работната карта, с оглед задаването на техния конкретен начин на ползване.

4. За ФБл с НТП ДМ следва да се прецени съответния реален НТП, съобразно размера и местоположението на площта. Основните подходи са:

- При неземеделски или маломерни площи е коректно същите да се приобщят към съседни физически блокове (най-често с НТП ЗП);
- При наличие на по-големи поддържани земеделски площи следва те да бъдат обособени като отделен ФБ с подходящ НТП.
- При наличие на земеделска по предназначение и ползване площ, която не е възможно да приеме един земеделски начин на ползване (ПМЛ, ОЗ или ТН) и също така не е възможно да бъде разделена, блокът се определя като СЗП и се дефинират видове ползване.

VII. Попълване, предаване и утвърждаване на протокол за теренна проверка – извършва се съгласно **„Инструкция за работа с Модул „Теренни проверки" на СИЗП и GNSS устройства HiTarget Qpad X5 и Qmini A10"**.

VIII. Повторни и контролни теренни проверки

1. Повторни теренни проверки

Повторна проверка на даден ФБл се извършва в случаи на констатирана липса на достатъчно данни (съгласно т. VI от Указанията) за коректното отразяване на резултата от теренната проверка в СИЗП или при наличие на противоречие в предоставените данни. Тоест повторна проверка може да бъде осъществена преди отразяването на резултатите от първоначалната такава в СИЗП и генерирането и подписването на протокол от нея. Повторните проверки могат да се извършват и от друг служител.

В модул „Теренни проверки" на СИЗП се съхранява цялата информация от проверките на съответния ФБл – първоначални данни и окончателни данни от повторната проверка.

При констатиране на непълнота или несъответствие, повторна теренна проверка може да бъде изискана от отговорното лице за администриране на проверките в ОДЗ, от оператор, отговорен за отразяване на резултатите от тях в СИЗП или от други експерти на дирекция ИЗП.

Извършването на повторна теренна проверка на ФБл следва да се осъществи в рамките на сроковете и правилата съгласно заповедта на министъра на земеделието за стартиране на годишни теренни проверки от съответния тип, като не е необходимо издаване на отделни, нарочни заповеди или писма за всяка отделна повторна проверка.

2. Контролни теренни проверки

Контролна теренна проверка на даден ФБл се извършва само на блокове, за които резултатите от първоначалната проверка вече са отразени в СИЗП, в случаи на констатирано след отразяването на проверката противоречие в предоставените в съответния протокол данни или при избор на случаен принцип на ФБл за контрол на качеството на теренните проверки.

Такива теренни проверки се назначават със заповед на министъра на земеделието и храните и могат да бъдат осъществени от служители на същата ОДЗ, както и на експерти от дирекция ИЗП и/или на служители от други ОДЗ.

За извършването на контролна теренна проверка се съставя отделен протокол, указващ и причината за съставянето му.
Втори протокол за даден ФБл може да бъде съставен и без да е извършена контролна теренна проверка, в случай на констатирана техническа грешка при попълване на даден протокол, довела и до въвеждане на погрешни данни в СИЗП, но само при условие, че събраната при първоначалната теренна проверка информация е достатъчна и пълна с оглед установяване на реалното състояние на дадения ФБл по време на проверката. В тези случаи необходимостта от създаването на коригиращ протокол и характера на установената техническа грешка се описват в поле „Забележка" на съответния ФБл в самия протокол.

IX. Докладване

1. Начален доклад

След получаване на списъците и необходимите данни с подлежащите на проверка ФБл, всяка ОДЗ трябва да организира изготвянето на предварителен график за провеждането, с конкретни ФБл за ден, както и на анализ относно реализацията на проверките с оглед броя заложени блокове за проверка за дадената област и сроковете за тяхното приключване. Началният доклад включва изготвените графици и анализи, както и евентуална установена необходимост от предоставяне на допълнителен ресурс с цел приключване на проверките в срок, вкл. автомобили, GNSS-устройства и/или обучен за работа с тях персонал от други ОД „Земеделие".

2. Окончателен доклад

При приключване на теренните проверки от даден етап/тип (съгласно съответна заповед на министъра на земеделието и храните), всяка ОДЗ задължително изготвя финален доклад до дирекция ИЗП, в който се описват проверените ФБл от всеки етап, непроверените ФБл (ако съществуват такива) и причините за това, както и всякаква друга информация относно проведените теренни проверки като например срещани трудности и проблеми, вкл. относно използването и функционирането на GNSS устройствата, мнения относно методиката за провеждане на теренни проверки и предложения за подобряването ѝ и др.

Всеки окончателен доклад следва да съдържа и обобщени данни, при наличие на такива, за установени потенциални нередности в площи, заявени по схемите за обвързано подпомагане за плодове или зеленчуци.

3. Междинни доклади

При необходимост, по преценка на директора на съответната ОДЗ, може да бъдат подготвени и изпратени до дирекция ИЗП и един или повече междинни доклади с информация за хода на теренните проверки, необходимост от съдействие и предоставяне на допълнителни GNSS устройства, проверяващи екипи и др. техника за приключване в срок на проверките, възникнали сериозни проблеми, застрашаващи приключването на проверките в срок.

Междинни доклади задължително се изготвят своевременно, при установяване на потенциални нередности в площи, заявени по схемите за обвързано подпомагане за плодове или зеленчуци, за всеки отделен случай.

Забележка:

В междинен или в окончателния доклад се описват и ФБл, за които от съответната ОДЗ бъде установено, че отразяването на резултати от теренна проверка е неправилно, независимо дали това е вследствие на некоректно отразяване на данните от проверката в модул „Теренни проверки" или поради пропуск на оператор, отразяващ резултатите от нея. За целта, след отразяване на всички резултати от теренни проверки в СИЗП и одобряване на проектите на специализираните слоеве „Физически блокове" и ПЗПК (за възражения), от дирекция ИЗП своевременно се предоставят на ОДЗ необходимите за извършване на проверка/сравнение данни.

Внимание: При отразяване резултатите от теренната проверка в модул „Теренни проверки" на СИЗП трябва да се има предвид следното:

- **Поле „Констатации" дава информация какво трябва да се случи с дадения проверяван обект – да се коригира и как, или да остане без промяна.**
- **Полета „GPS ДПП Точки", „GPS НДП Точки", „GPS ЕНП Точки" и „GPS Линии" указват относимостта на конкретния файл към съответната корекция упомената в „Констатации".**

В данните на описаните видове точки и линии се съдържа информация за установеното на терен състояние на ФБ. Попълването на изброените по-горе полета ДА СЕ ИЗВЪРШВА с използване на номенклатурите от падащите менюта. Текстът в поле „Забележка" е свободен, но трябва да е еднозначен и да не противоречи на попълненото в другите полета от реда.